

Брехня (скорочено)

Курт Воннегут

Курт Воннегут

Брехня

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Починалася весна. Чорний "ролс-ройс" мчав з Нью-Йорка Коннектикутським шосе. За кермом сидів Бен Барклі, чорний водій. Він віз багатого доктора Рімензела, його дружину Сільвію і їхнього тринадцятирічного сина Елі в Уайтхіллську школу для хлопців – приватний навчальний заклад у Норт-Марстоні в штаті Массачусетс. Елі мали зарахувати до списків учнів, які розпочинали заняття з осені, а його батько, випускник 1939 року, мав бути присутній на засіданні опікунської ради школи.

Елі сидів спереду біля водія. Бен сказав доктору Рімензелу, що його син щось не дуже радіє. Та батько більше думав про креслення тридцятикімнатної прибудови до дортуару Пам'яті Елі Рімензела, названого так на честь його прапрадіда. Сільвія, чарівлива мати Елі, сиділа поруч з доктором і читала проспект Уайтхіллської школи. Вона сказала синові, що у нього скоро почнуться чотири найкращі роки життя. Жінку дуже цікавило, скільки Рімензелів навчалось в Уайтхіллі. Доктор сказав, що геть усі, але якось не заведено рахувати, котрим по лічбі буде Елі. Доктор Рімензел не хотів, щоб хлопець у школі хвалився цим. Сільвія сказала, що син такого не робитиме. У цієї енергійної честоловної жінки не було свого статку, і хоч заміж за доктора вона вийшла шістнадцять років тому, її все ще дуже цікавили й захоплювали звичаї старих багатих родин.

Жінка запитала, чи у кімнаті їхнього сина буде камін. Але доктор сказав, що у таких кімнатах живуть старшокласники. Сільвія натякнула, що Рімензел міг би знайти який-небудь хід, адже усі будівлі школи названі в честь Рімензелів, сотні тисяч доларів на стипендії жертвували теж Рімензели. Та доктор сказав, що жодних привілеїв і потурань для Елі не буде.

Сільвію трохи дивувало, що в школі вчитимуться і тридцять хлопців з різних країн Африки, яких, на прохання державного департаменту, щойно прийняли в Уайтхілл. Через це розбудовували спальний корпус. Жінку цікавило, чи її син житиме з африканцями. Рімензел пояснив, що ті, що вступають, тягнуть жеребок, кому з ким жити.

"Ролс-ройс" порівнявся зі стареньким "шеврове", у якого задні дверцята були для певності закріплені міцною вірьовкою для білизни. Доктор Рімензел впізнав у водієві свого старого знайомого Тома. Обидва чоловіки, усміхаючись і киваючи, показали на

своїх синів. Виявилось, що Том теж віз свого сина у ту саму школу. Перекрикуючи свист вітру, давні приятелі домовились пообідати разом в "Гостролисті" — готелі, який обслуговував переважно відвідувачів Уайтхілла.

Доктор наказав водієві їхати швидше. Їхня машина залишила позаду стару машину Тома.

Доктор помітив, що Елі попереду згорбився. Батько сказав синові сидіти прямо. Елі випростався, але тут-таки знову почав осідати. У нього була вагома причина на те, щоб осідати, коли вже ні вмерти на місці, ні щезнути він не міг. А пояснити, в чім річ, у нього не ставало духу. Осідав він тому, що його не прийняли в Уайтхілл. Він провалився на вступних іспитах. Батьки нічого про це не знали, бо Елі перший побачив серед ранкової пошти конверт з жахливим повідомленням і подер його на дрібні клаптики.

Доктор Рімензел і його дружина й на мить по сумнівалися, що їхнього сина приймуть в Уайтхілл. Вони просто не могли собі уявити, що він там не вчитиметься, отож їх не дуже цікавило, як він склав іспити, і, не діставши повідомлення про наслідки, вони не звернули на це уваги.

А доктор розповідав, що за його часів, щоб вступити у школу, досить було бесіди з директором. Тепер потрібно складати іспити. Батьки дивувалися, що чорношкірі хлопці змогли скласти такі іспити. Сільвія навіть спитала сина, чи були важкі іспити. "Угу", — буркнув Елі.

Сільвія знову поринула в проспект і вимовляла вголос назви, які увічнювали Рімензелів: "Пташиний заказник Сенфорда Рімензела", "Каток Джорджа Макгеллана Рімензела", "Дортуар Пам'яті Елі Рімензела".

Через півгодини Бен Барклі зупинив "ролс-ройс" перед готелем "Гостролистом", з вікон якого було видно шкільні дахи і шпилі школи. Водія відіслали на півтори години, і він поїхав, а доктор Рімензел повів Сільвію та Елі у готель. Сільвія на хвилинку їх залишила, а доктор Рімензел з Елі подався до обіднього залу. Офіціантка провела батька і сина до столика під портретом одного з тих трьох випускників Уайтхілла, які згодом стали президентами Сполучених Штатів.

Зал швидко наповнювався. За столики сідали цілі сім'ї, і в кожній обов'язково був хлопчик приблизно того самого віку, що й Елі. Майже на кожному був уайтхіллський светр – чорний з облямівкою і з уайтхіллською печаткою, вигаптуваною на нагрудній кишені. Кілька хлопчиків, як і Елі, ще не мали права носити такі светри і тільки мріяли сподобитися цієї честі.

Доктор сказав синові, щоб у школі не користувався перевагами свого прізвища. З'явилася Сільвія і розповіла, що скоро прибудуть хлопці з Африки. Жінці хотілося, щоб у її сина був светр, як в усіх хлопців. Але це ще було неможливо.

У дверях з'явився доктор Доналд Уоррен – директор Уайтхіллської школи. Він був худорлявий і благовидний, йому йшов сьомий десяток. Нараз Елі зірвався з-за столу й прожогом кинувся геть із залу, намагаючись урятуватися від близького кошмару. Він грубо проскочив повз доктора Уоррена, хоча добре знав того, хоча доктор Уоррен погукав його на ім'я.

Доктор Уоррен сумовито подивився вслід Елі. Уоррен побачив Рімензелів і швидко рушив до їхнього столика. Він привітався, не зумівши приховати здивування від зустрічі з Елі. Рімензел спитав директора, чи Томів син дійсно тут вчитиметься. Директор сказав, що так, бо хлопець дістав такі високі бали, яких у школі на приймальних іспитах не одержував ще ніхто. Тут доктор Рімензел сказав, що не знає балів свого сина. Уоррен дивувався, що Рімензели не отримали його листа. І директор розповів, що Елі не пройшов, бо й нього надто низькі оцінки.

У зал увійшло тридцять африканських хлопчиків у супроводі вчителів, представників державного департаменту і співробітників посольств їхніх країн. А слідом за ними в залі з'явилися Том Хілер і його син. Не підозрюючи, якого жахливого удару зазнали Рімензели, вони привіталися з ними і з доктором Уорреном так весело, ніби життя було прекрасне й безхмарне.

Уоррен пішов до гостей. Сільвія сказала чоловікові, що треба знайти Елі. Та тут доктор Рімензел дещо надумав. Він захотів скористатися своїм високим становищем і попросити всіх людей, що причетні до вступних іспитів, змінити своє рішення. Сільвія намагалася притримати чоловіка, заспокоїти. Вона говорила, що спершу треба знайти Елі. У залі була більшість членів опікунської ради. До них і пішов доктор. А Сільвія пішла шукати Елі.

Елі сидів самотній на лавці під бузком. Син сказав матері, що розірвав листа від директора, і що йому зараз зовсім легко, бо все вже позаду. Сільвія так поспішала втішити Елі, що геть забула про чоловіків намір, але тепер вона згадала, де він, і зрозуміла: доктор Рімензел робить жахливу помилку. Елі зовсім не треба вступати до Уайтхілла – це справді було б жорстоко.

У цю хвилину доктор Рімензел вийшов з готелю, побачив дружину й сина і попрямував до них. Вигляд він мав приголомшений. Він сказав, що всі члени опікунської ради сказали йому "Ні". Елі підвівся, на його обличчі здивування змішувалося з соромом. "Ти не повинен був так робити!" — сказав він батькові. Хлопець сказав, що тепер йому дійсно соромно.

Доктор Рімензел попросив пробачення у жінки і сина. Чоловік сказав, що на водія вони почекають тут. "Я не думаю, — сказав доктор Рімензел, — що ми коли-небудь ще сюди приїдемо".

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.